

Høring av forslag om vern av fire skogområder i Akershus og Buskerud, mai 2024



Innholdsfortegnelse

1. Verneforslag.....	3
2. Hjemmelsgrunnlag.....	4
3. Saksgang.....	4
3.1. Bakgrunn og saksgang for de enkelte verneforslagene.....	5
4. Forvaltning.....	6
5. Konsekvenser av vern.....	6
6. Oppstartsmelding - Mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer.....	7
6.1. Innspill til oppstartsmelding 14. mars 2024.....	7
7. Større endringer etter oppstart av verneplan.....	11
8. Høring.....	12
9. Verneforslag.....	13
9.1. Skøyenåsen naturreservat, Lunner kommune.....	13
9.2. Utvidelse av Festningen naturreservat, Flå kommune.....	15
9.3. Utvidelse av Prestehesten naturreservat, Aurskog Høland kommune.....	17
9.4. Utvidelse av Skotta naturreservat, Bærum kommune.....	19
10. Vedlegg.....	21

1. Verneforslag

Statsforvalteren i Oslo og Viken sender med dette på høring forslag om vern av ett nytt naturreservat og utvidelse av tre eksisterende naturreservater i Akershus og Buskerud.

Det nye området som foreslås vernet er:

- **Skøyenåsen**, Lunner kommune, ca. 512 dekar, 10 eiendommer

Områdene som foreslås utvidet er:

- **Festningen naturreservat**, Flå kommune, ca. 1 532 dekar utvidelse, 3 eiendommer
- **Prestehesten naturreservat**, Aurskog-Høland kommune, ca. 1 663 dekar utvidelse, 2 eiendommer
- **Skotta naturreservat**, Bærum kommune, ca. 85 dekar utvidelse, totalt 102 dekar, 2 eiendommer.

Basert på tilgjengelig kunnskap om naturverdiene i områdene og/eller nye naturfaglige registreringer som er gjennomført i forbindelse med verneplanarbeidet, vurderes områdene å kvalifisere for vern som naturreservat etter naturmangfoldloven.

Områdene er tilbudt for vern av skogeierne selv gjennom ordningen med frivillig vern av skog. Ved frivillig vern forutsettes det at grunneierne og staten blir enige og inngår avtale om erstatning, avgrensing og vernebestemmelser før vernevedtak. Dette innebærer at det kan bli endringer både i vernegrense og vernebestemmelser som et resultat av disse forhandlingene og høringen.

Forslag om utvidelse av Skotta naturreservat er fremsatt fra grunneier Bærum kommune som et kompensierende tiltak for at et område rundt Kolsåsbakken ble tatt ut av Kolsås-Dælivann landskapsvernområde for å kunne realisere nytt høydebasseng for drikkevann.

Gjennom behandling av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet i Norge. Meldingen trakk opp viktige prinsipper og satsingsområder for skogvernet. Det ble blant annet lagt til grunn at et utvidet skogvern skulle følge de faglige anbefalingene i NINA rapport 54/2002 «*Evaluering av skogvernet i Norge*». I meldingen ble frivillig vern trukket frem som en viktig strategi for det framtidige skogvernet i Norge.

I St.meld. nr. 14 (2015-2016) *Natur for livet* sier Regjeringen at den vil videreføre det langsiktige arbeidet med skogvern og øke det frivillige skogvernet. Det ble vedtatt et mål om vern av 10 % av skogarealet i Norge. Så langt er ca. 5,3 % av all skog i Norge vernet.

2. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov av 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33-51. I naturmangfoldloven er det hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat er den strengeste verneformen, og denne blir normalt brukt for vern av skog.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i Statsråd etter naturmangfoldloven § 37, som lyder slik:

Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet, skal det samtidig med vernevedtaket legges frem et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk godtgjørelse til private som bidrar til områdetets skjøtsel.

3. Saksgang

I saker med frivillig vern av skog får normalt Statsforvalteren tilbud om vern fra grunneier(e) via deres skogeierorganisasjon. Det blir deretter gjort naturfaglige registreringer i de aktuelle områdene, med mindre det fra tidligere av foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturverdiene. Hvis allerede foreliggende kunnskap og/eller nye naturfaglige registreringer viser at området kvalifiserer for vern, fremskaffes skogdata som grunnlag for erstatningsberegninger. Deretter forhandler grunneiere og staten om erstatning, vernegrense og vernebestemmelser.

I utgangspunktet skal det inngås avtale mellom skogeier og staten før det blir meldt oppstart av verneplanarbeid. For å sikre tilstrekkelig fremdrift i skogvernarbeidet, har det imidlertid den senere tid blitt meldt oppstart og sendt ut høringsforslag før slike avtaler er inngått. En forutsetning for dette er at grunneierne har gitt aksept for en slik fremgangsmåte.

Den formelle saksbehandlingen skal følge naturmangfoldlovens §§ 41 til 43 og rundskriv T-3/99 fra Miljøverndepartementet (nå Klima- og miljødepartementet). Dette kan oppsummeres på følgende måte:

- **Oppstartsmelding:** Statsforvalteren varsler oppstart av verneplanarbeid ved brev til grunneiere og aktuelle etater og organisasjoner, samt kunngjøring i aviser.
- **Offentlig høring:** Et konkret verneforslag sendes på høring ved brev til grunneiere og andre høringsinstanser. Høringsforslaget skal beskrive verneverdier og andre verdier, samt de konsekvensene forslaget antas å få. Det skal følge med forslag til vernekart og verneforskrift, og frist for å komme med merknader skal være minst to måneder.
- **Tilråding til Miljødirektoratet:** Etter høringen skal Statsforvalteren vurdere innkomne merknader og eventuelt gjøre endringer i forslaget. Eventuelle større endringer må drøftes med grunneierne. Deretter sender Statsforvalteren sin tilråding til Miljødirektoratet.
- **Tilråding til Klima- og miljødepartementet (KLD):** Miljødirektoratet vurderer forslaget og sender sin tilråding til KLD.
- **Forslag om vern:** KLD forbereder saken og legger forslag om vern frem for Kongen i Statsråd.
- **Vedtak om vern** gjøres av Kongen i Statsråd som kongelig resolusjon. Etter vedtaket vil erstatningen bli utbetalt i tråd med avtalen med grunneier.
- **Kunngjøring om vern:** Statsforvalteren sender brev til grunneiere og andre høringsinstanser, samt kunngjør vedtaket i aktuelle aviser. De nye verneområdene blir skiltet og merket.
- **Grensemerking** blir vanligvis gjort av jordskifteretten, som etter begjæring fra Statsforvalteren opptar sak om grensegang for det enkelte område.

3.1. Bakgrunn og saksgang for de enkelte verneforslagene

1. Skøyenåsen, Lunner kommune
Området ble naturfaglig kartlagt i 2018 i forbindelse med tematisk kartlegging av kalkskog på Hadeland. Kunnskapsgrunnlaget ble ansett som tilfredsstillende, og området er derfor ikke sendt til ny kartlegging. Det ble meldt oppstart av verneplan for området 14. mars 2024.
2. Utvidelse av Festningen, Flå kommune
Tilbud om vern ble sendt til Statsforvalteren 27. mars 2023. Området ble kartlagt høsten 2023. Det ble meldt oppstart av verneplan 14. mars 2024.
3. Utvidelse av Prestehesten, Aurskog Høland kommune
Tilbud om vern ble sendt til Statsforvalteren 8. desember 2020. Området ble kartlagt i 2021. Det ble meldt oppstart av verneplan 14. mars 2024.
4. Utvidelse av Skotta, Bærum kommune
Eiendommen med forslag til utvidelse av Skotta naturreservat eies av Bærum kommune, og kommunen har tilbudt området til vern som en følge av at Kolsås-Dælivann

landskapsvernområde ble redusert for å realisere planlagt høydebasseng øst for Kolsåsbakken i nordre del av landskapsvernområdet. Denne grenseendringssaken ble sendt på høring og gjennomført i 2023.

4. Forvaltning

Ved vernevedtaket eller like etterpå blir det fastsatt hvem som skal ha forvaltningsmyndighet i verneområdene. Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for de fleste verneområder, men myndigheten er i noen tilfeller delegert til kommunen. Kommuner som ønsker delegert forvaltningsmyndighet, kan gi tilbakemelding om dette gjennom høringen.

For kommunenes tilbud om forvaltningsmyndighet gjelder følgende forutsetninger:

- Kommunene gis tilbud om å få forvaltningsmyndighet for alle verneområdene som i sin helhet ligger innfor kommunens grenser.
- Kommuner som ikke tidligere har hatt forvaltningsmyndighet må takke ja til alle aktuelle verneområder i kommunen dersom kommunen ønsker å overta forvaltningsmyndigheten.
- Kommunen må ha tilstrekkelig kapasitet og kompetanse.

5. Konsekvenser av vern

Ved opprettelse av verneområder beholder grunneier eiendomsretten, men det legges restriksjoner på hvilke aktiviteter og tiltak som kan gjennomføres i verneområdet. Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven. I naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene. Verneforskriftene innebærer et generelt forbud mot hogst, bygge- og anleggsvirksomhet og motorferdsel. Det er variasjoner i restriksjonsnivået i verneforskriftene for områdene. Dette avhenger av områdets vernekvaliteter, brukerinteresser, eksisterende tilrettelegging, anlegg og innretninger. Det vises for øvrig til verneforslaget for det enkelte området.

I hovedsak er det den naturlige dynamikken som skal bestemme utviklingen i reservatene, og Statsforvalteren vurderer derfor at behovet for skjøtsel i hovedtrekk vil være begrenset. Behov for forvaltningsplan og skjøtsel vil for øvrig bli vurdert fortløpende etter eventuelt vern, og ved behov vil det bli søkt om midler fra Miljødirektoratet på vanlig måte.

6. Oppstartsmelding - Mottatte merknader og Statsforvalterens kommentarer

6.1. Innspill til oppstartsmelding 14. mars 2024

Det ble meldt oppstart av verneplanarbeid for Skøyenåsen, Festningen, Prestehesten og Skotta den 14. mars 2024. Fristen for å gi uttalelse var 9. april 2024. Oppstartsmeldingen ble sendt til grunneiere og aktuelle lokale, regionale og sentrale høringsinstanser. Verneplan ble også kunngjort i aviser og på Statsforvalterens hjemmeside.

Under gis et sammendrag av de innspillene til oppstartsmeldingen som er av generell karakter eller som konkret gjelder enkeltområdene. Under er også Statsforvalterens respektive kommentarer.

Generelle innspill

Statens vegvesen har ingen merknader.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Bane Nor har ingen merknader.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Forsvarsbygg ser ingen konflikter med verneforslaget, men ber om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy inntas i forskriftstekstene.

Statsforvalterens kommentar: Dette er imøtekommet i forslaget til forskrifter.

NVE ber om at områdekonsesjonærene informerer om behov knyttet til eksisterende og fremtidige planer og prosjekter. De ser ingen konflikt med energiinteresser knyttet til utvidelsene av Festningen, Prestehesten og Skotta.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Landbruksdirektoratet opplyser at det tydelig må komme frem hvorvidt området nyttes i landbrukssammenheng. Verneforskriftene bør legge til rette for eventuell landbruksaktivitet med tilhørende tiltak. Dersom det er landbrukshensyn i området som ikke ivaretas i forskrift, må dette begrunnes i høringen. For alle landbruksrelaterte tiltak må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Beitebruk vil være aktuelt i mange områder som foreslås vernet som naturreservat. Det bør derfor vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringsdokumentene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.

Statsforvalterens kommentar: Skøyenåsen grenser til dyrket mark. Hensynet til driften av tilgrensende jordbruksarealer er ivaretatt i forslaget til verneforskrift.

Statsforvalteren ønsker begrensninger i beitebruk i områder som har naturverdier der tråkk av storfe/hest og beiting, kan gi skader på vegetasjon og mark - og således være i strid med verneformålet. Skøyenåsen har store naturverdier knyttet til rikt mangfold av markboende og dødvedtilknyttet sopp, hvor mange av artene er sjeldne og rødlistet. Det derfor foreslått å kun tillate beite i form av videreføring av igangværende skånsomt beite på én eiendom, som utgjør del av kantsonen til Nyborgtjern hvor dyrene har tilgang til vann.

I de andre områdene foreslår vi at beiting er tillatt, med tilhørende bestemmelser om utsetting av saltstein og mulighet for å søke om å sette opp gjerder i forbindelse med beiting. Det er generelt tillatt med uttransport av syke og skadde bufe der beiting tillates.

Norges Televisjon (NTV) har konsesjon for utbygging og drift av det digitale bakkenettet for TV, dette er også en del av den nasjonale sikkerhets- og beredskapsstrukturen i Norge. Vern av skog kan derfor ikke være til hinder for at dette skal fungere etter sin hensikt. På det nåværende tidspunkt er det ikke mulig å si noe om hvorvidt det blir forstyrrelser som følge av verneplanen, men foreløpig tilbakemelding tyder på at det ikke er stor sannsynlighet for forstyrrelser. NTV forbeholder seg retten til å komme med krav om kompensasjon for nødvendige tiltak for å sikre fortsatt gode mottaksforhold om det skulle bli problemer.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Norsk organisasjon for terrengsykling (NOTS) etterlyser bruk av standardiserte kart (oppløsning og visning) som er detaljerte nok til å vise stier, ikke kun traktorveier. Det er mange eksempler på stier som har forsvunnet fra kart i verneprosesser, som gjør at man tror det ikke er stier i området. Dette er problematisk ved sykkelforbud utenfor markerte stier dersom det finnes stier som er i bruk, men ikke er markert på kart. Syklister kan uforvarende gjøre seg til lovbrøtere. De foreslår at det lages ett oversiktskart i f.eks. 1:20 000 og ett detaljkart i f.eks. 1:5 000, for å bedre kunne se om stier mangler..

Statsforvalterens kommentar: Standard formulering i verneforskriftene er at sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende stier (og eventuelt traktorveier og veier). Det vil si at sykling er tillatt på stier som eksisterer på vernetidspunktet, både kartfestede og ikke-kartfestede. Vi avmerker som regel ikke alle stier som befinner seg innenfor området på vernekartet, kun hvis det er spesielle bestemmelser eller restriksjoner knyttet til stien (f.eks. at det er tillatt å merke stien uten søknad).

Norges Orienteringsforbund viser til Norsk Friluftsliv sitt brev til Miljødirektoratet med forslag til endringer i forskriftsmalene. De ber videre om at orientering tillates i verneområdene.

Statsforvalterens kommentar: Vi har benyttet standard forskriftsmal fra Miljødirektoratet.

Innspill til Skøyenåsen

Språkrådet har ingen merknader. Navnet passer fint med beliggenheten.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Direktoratet for mineralforvaltning informerer om at karbonatmineralforekomsten Askildsrud og et nedlagt kalkbrudd berøres. Forekomsten er vurdert til liten betydning, men det kan være gjenstående ressurser/reserver her. De ber om at vernets påvirkning på tilgangen til disse og muligheten til å eventuelt ta ut mer kalkstein, belyses i høringsdokumentene.

Statsforvalterens kommentar: Et vern som naturreservat vil medføre at eventuelle kalkreserver innenfor verneområdet ikke kan utvinnes. Det er den kalkrike grunnen som gjør at området har så store naturverdier at det kvalifiserer til vern. Det er kalkbarskogen som er hovedformålet med vernet, men også de åpne flatene fra de nedlagte kalkbruddene er viktige i et naturmangfoldperspektiv. Kartleggingsrapporten slår fast at områdene har en «velutviklet kalkbrudd-vegetasjon med bl.a. mye orkidéer». Det er også potensial for spesialiserte arter på de helt bare bruddflatene. Slike arter, særlig moser og lav, lever på eksponerte kalkberg og naturlige kalkskrenter. Selv om kalkbruddene ikke har oppstått naturlig, har de vært nedlagt og uforstyrret i lang tid. De representerer derfor et viktig potensielt leveområde for arter knyttet til slike åpne kalkflater. I tillegg er det tillagt vekt at det vil gi svært dårlig arrondering å grense ut de nedlagte bruddene, samt at forekomsten er vurdert å ha liten betydning som mineralreserve.

Glitre Nett har anlegg innenfor Skøyenåsen. De ber om at vernebestemmelsene sikrer rett til drift, vedlikehold og fornyelse av eksisterende energi- og nettanlegg, også dersom man må krysse verneområdet. Dette gjelder også nødvendig bruk av motorkjøretøy for å utføre disse oppgavene. Det må sikres mulighet for graving for reparasjon av kabelanlegg i bakken ved Skøyenåsen. For luftledninger innenfor eller tett inntil verneområder, må det kunne utføres nødvendig skogrydding for sikker drift.

Statsforvalterens kommentar: Dette er hensyntatt i forskriften og avgrensning.

Norges Televisjon (NTV) påpeker at fritidseiendommene ved Grindvollinna 110 og 112 blir omsluttet av verneområdet. Disse har i dag god dekning, men eksisterende og økt vegetasjon kan forstyrre signalene.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Innspill til utvidelse av Festningen

Språkrådet mener skrivemåten er grei, men bakgrunnen for navnet er uklar og det er vanskelig å si om det fortsatt vil være dekkende for området.

Statsforvalterens kommentar: Festningen er et innarbeidet navn for det eksisterende reservatet. Vi har tatt spørsmålet opp med grunneier, men finner ingen andre navn som er mer dekkende for området.

Norges Televisjon (NTV) informerer om at det ikke er dekning i området og at vernet dermed ikke vil få noen påvirkning på signalene.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Innspill til utvidelse av Prestehesten:

Språkrådet har ingen merknader til at navnet videreføres.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Elvia har ikke anlegg innenfor Prestehesten og det er heller ikke planlagt noen fremtidige anlegg her, men ber om at standardbestemmelsene inkluderes i verneforskriften likevel.

Statsforvalterens kommentar: Unntaks- og dispensasjonsbestemmelser i verneforskriftene skal tilpasses til hva som finnes av anlegg ved vernetidspunktet og hvilke tiltak og aktiviteter som det kan være aktuelt å dispensere til innenfor naturreservatene. Medvirkning i verneplanprosessene er dermed viktig for å fange opp problemstillinger og tiltak som kan ha betydning for verneverdiene. Siden det ikke finnes eller er konkrete planer om nettanlegg innenfor Prestehesten er det ikke aktuelt å ta inn standardbestemmelsene knyttet til kraftlinjer/-anlegg. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften §8 og § 48 i Naturmangfoldloven kan benyttes for tiltak som man ikke kjente til eller kunne forutse ved vernetidspunktet.

Norges Televisjon (NTV) peker på at det er ingen bebyggelse her, og har ingen merknader til verneforslaget.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Innspill til utvidelse av Skotta

Språkrådet har ingen merknader.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Elvia har anlegg innenfor den planlagte utvidelsen og ber om at standardbestemmelsene inkluderes i forskriften.

Statsforvalterens kommentar:

Det går en kraftlinje langs østsiden av Dæliveien og på grensen til området hvor det ble meldt oppstart av verneprosess for utvidelse av Skotta. Grensen er nå i høringen flyttet noe lengre øst

for å unngå at grensen går i krafttraseen. Vi anbefaler at vernegrensen legges slik at både kraft trasé og nødvendig ryddesone ikke omfattes av vernet.

Eksisterende vernebestemmelser for Skotta naturreservat inngår i «Forskrift om vern av Kolsås-Dælivann landskapsvernområde med plante- og fuglelivsfredninger og fire naturreservater i Bærum kommune» fra 1978. Denne utvidelsen kom som et kompenserende tiltak i forbindelse med at et areal på ca. 23,5 da ble tatt ut av landskapsvernet i forbindelse med realisering av nytt høydebasseng. Denne grenseendringssaken ble hørt i 2023, og justeringen av vernet areal i landskapsvernområdet ble gjennomført høsten 2023.

Verneforskriften for landskapsvernområdet og tilknyttete naturreservat fra 1978 kunne med fordel ha blitt revidert og modernisert. Men dette krever en egen prosess og spesielt knyttet til de store natur, kulturlandskaps- og friluftslivsverdier i området som sådan. Nå har vi av kapasitetshensyn valgt å ikke revidere verneforskriften, men kun gjennomføre grenseendringene for Skotta naturreservat som et kompenserende tiltak etter bygging av høydebasseng.

Norges Televisjon (NTV) informerer om at utsatte boliger har antenneretning vekk fra verneområdet og signalene vil ikke bli forstyrret.

Statsforvalterens kommentar: Tatt til orientering.

Akershus og Oslo orienteringskrets viser til gjeldende § 4 for Kolsås-Dælivann landskapsvernområde og foreslår at punktet om orientering endres til: "Turorientering og orienteringsløp er tillatt forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt med forvaltningsmyndigheten hvor omfang, område og tidspunkt for aktivitetene drøftes." En slik formulering samsvarer med forskriftene for Gardlaushøgda naturreservat og Østmarka.

Statsforvalterens kommentar:

Vi viser til kommentarene over, der vi gjør rede for at vi i denne prosessen ikke ønsker å endre vernebestemmelsene, men kun gjennomføre grenseendringer i tråd med beslutningen om å endre grensene for landskapsvernet.

7. Større endringer etter oppstart av verneplan

Skøyenåsen: Veien Grindvollinna som krysset tvers gjennom oppstartsområdet, samt jordene/beitemarken ved Lunner barneskole, er grenset ut i sin helhet.

Prestehesten: Siden varsel om oppstart er det gjort en grenseendring nord i området for å grense ut en fremtidig driftsvei.

Det er ellers gjort mindre endringer i avgrensningen for flere av områdene.

8. Høring

I det følgende er hvert av verneforslagene kort beskrevet med informasjon om området generelt, verneverdier og andre interesser. Det er også vedlagt konkrete forslag til verneforskrifter og kart med forslag til vernegrenser.

Foreliggende forslag til verneområder og vernebestemmelser er utarbeidet på bakgrunn av de naturfaglige registreringene, dialog med grunneiere og innspill ved melding om oppstart. Forskriftene og avgrensingene som sendes på høring er omforent med grunneierne, men både forskrift, avgrensing og kart vil være gjenstand for videre drøftinger under høringen.

Alle som måtte ønske det, kan komme med en uttalelse til verneforslagene. Statsforvalteren ber spesielt om synspunkter på:

- Områdenavn
- Eventuelle konflikter med andre interesser. Vi ber om at eventuelle konflikter beskrives mest mulig konkret, for eksempel hvilken del av området det særlig er knyttet konflikt til, og hvilke justeringer av bestemmelser i forskriften som vil være nødvendig for å løse eller redusere konflikten.
- Forskriftene og eventuelle merknader til spesielle forhold i det aktuelle området. Også her ber vi om mest mulig konkrete opplysninger og forslag til mulige løsninger.
- Avgrensing av områdene
- Eventuelle behov for skjøtsel og tiltak, samt innspill til forvaltningen av områdene.
- Eventuelle feil i høringsutkastet.
- Berørte kommuner bes gi tilbakemelding om de ønsker delegert forvaltningsmyndighet for verneområdene, se kap. 4.

Med bakgrunn i innkomne merknader og opplysninger, samt drøftinger med grunneierne, vurderer Statsforvalteren behovet for å justere verneforslagene. Det tas deretter sikte på å oversende Statsforvalterens endelige verneforslag til Miljødirektoratet høsten 2024.

Frist for å avgi uttalelse er 3. juli 2024. Uttalelser sendes skriftlig på e-post til sfovpost@statsforvalteren.no eller i brev til Statsforvalteren i Oslo og Viken, Postboks 325, 1502 Moss.

9. Verneforslag

9.1. Skøyenåsen naturreservat, Lunner kommune

Kommune: Lunner

Fylke: Akershus

Vernekategori: Naturreservat

Areal: ca. 512 daa

Berørte eiendommer: 16/3, 17/1, 99/1, 101/1, 101/50, 101/56, 102/1, 102/5, 102/23, 103/1.

Verneforslaget ligger vest for Lunner barneskole på om lag 400 m.o.h.

Verneformål og verneinteresser

Området er kalkrikt, grunnlendt og består hovedsakelig av grandominert, moserik kalkbarskog. Det foreslåtte verneområdet inkluderer også kalk-/kransalgesjøene Nyborgtjern og Valborgtjern, med tilhørende kantsone bestående av kalkrik myr- og sumpskogsmark. Kalksjøene er gitt A-verdi etter DN13-metodikk og har registrert forekomst av til sammen fem ulike rødlistede algearter. I tillegg til å være verdifulle i seg selv, er kalksjøene er med og danner en naturlig helhet i kalklandskapet med omkringliggende kalkrik kantvegetasjon.

Den nordlige delen av det foreslåtte verneområdet, fra åsryggen og ned til kalksjøene, er relativt upåvirket av hogst med gamle trær og mye dødved. Skogen for øvrig er preget av tidligere beite og plukkhogst, noen arealer er også yngre og mer ensaldret. Likevel er naturverdiene svært høye som følge av godt utviklet og variert kalkbarskog og en usedvanlig artsrikdom, særlig av rødlistede og sterkt spesialiserte kalkbarskogsopper. Innenfor det foreslåtte verneområdet er det registrert 66 ulike rødlistede sopp-, karplante- og algearter, hvorav de aller fleste er sopp. Dette er ett av de høyeste antall rødlistede sopparter som er kartlagt i kalkbarskog i Norge. Det antas at disse har overlevd i eldre skog langs kalkrygger og bruddkanter, for så å re-etablere seg i de mest kalkrike partiene i kulturskogen.

De to nedlagte kalkbruddene har velutviklet kalkbruddtilknyttet vegetasjon, særlig i form av mye orkidéer.

I kalkskogkartleggingen ble området gitt 5 poeng (nasjonal verdi). Verneforslaget inkluderer mye av det samme arealet som ble kartlagt, selv om kartleggingsområdet var noe større, og de viktigste kjerneområdene.

Mangeloppfyllelse

Hadeland er et kjerneområde for kalkgranskog og sopparter knyttet til denne naturtypen. Tilbudsområdet omfatter store deler av ett av de største og rikeste av kalkbarskogområdene på Hadeland, og vil bidra til å oppfylle viktige mangler i skogvernet i Oslo og Viken.

Avgrensing

Avgrensingen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentant, og gjenspeiler det arealet grunneierne er interessert i å tilby og som er aktuelt for ordningen med frivillig vern av skog. Området grenser mot dyrket mark i nord, og det er viktig at grunneier kan skjøtte jordekantene slik at jorda kan drives rasjonelt. Grensen er lagt i jordekanten, men det er i forskriften åpnet for å rydde vegetasjon som er nødvendig for å ivareta driften.

Kulturhistoriske verdier

Ingen kulturminner er registrert innenfor området. Det er rester av to gamle kalkbrudd – sør for Valborgtjern og øst for Askildsrud – hvor noe av det smalsporede banelegemet også er bevart. Lunner kalkverk gikk konkurs i 1967. Det ligger også en gammel murbygning på den ene åsen. Denne skal ha vært en lyttepost under krigen, men masten er tatt ned.

Inngrepsstatus og andre interesser

Bruksinteressene i verneområdet er i hovedsak knyttet til skogsdrift, friluftsliv og undervisning.

Det ligger også to gamle, nedlagte kalkbrudd innenfor området – ett sør for Valborgtjern og ett øst for Askildsrud. Begge er i NGUs kartdatabase registrert som nedlagte dagbrudd og regnes nå som mineralreserve (kalk) med liten betydning. Vernets konsekvenser for kalkreserven er belyst i kommentar til Direktoratet for mineralforvaltnings innspill til oppstartsmeldingen. Det er ikke registrert forekomster av grus og pukk eller av andre mineraler.

Det er tinglyst et dokument fra 1955 om senking av Valborgtjern med tilhørende forpliktelse til å «holde anlegget ved like i planmessig stand i samsvar med offentlige forskrifter». Vi ber særlig om innspill fra Akershus fylkeskommune om det er forhold knyttet til fylkesvei 2278 som gjør at denne avtalen fortsatt er relevant.

Planstatus

Arealet i verneforslaget er i hovedsak avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde (LNF) i kommuneplanen. Arealet Lunner kommune har tilbudt for vern ligger på samme eiendom som Lunner barneskole. Hele denne eiendommen er avsatt til offentlig tjenesteyting. Nyborgtjern og Valborgtjern har arealformål naturområde. Det er en rekke hensynssoner for naturmiljø over hele området, disse er i stor grad overlappende med naturtypeavgrensinger etter DN-håndbok 13.

9.2. Utvidelse av Festningen naturreservat, Flå kommune

Kommune: Flå

Fylke: Buskerud

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 1 532 dekar utvidelse

Berørte eiendommer: 9/12, 9/144 og 9/545.

Verneforslaget ligger i Vassfaret, innenfor Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde. Det eksisterende Festningen naturreservat ligger oppe i den nordvendte lia sør for Aurdalsfjorden. Nå foreslås en utvidelse på vestsiden av naturreservatet i hele høydespennet fra Aurdalsfjorden på 548 moh. til om lag 1000 moh. Skogen domineres av gran, med noe innslag av furu og bjørk.

Verneformål og verneinteresser

Formålet med forskriften er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av eldre granskog med verdier knyttet til gamle trær og død ved. Av spesiell verdi er kløftene ned fra Festningen med innslag av høgstaudegranskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

De viktigste naturverdiene er knyttet til den gamle granskogen med funksjon for truede arter knyttet til gamle trær og kontinuitet. Øverst i lia finner vi den eldste skogen med gode forekomster av død ved og større kontinuitet. Lengre nede i lia er skogen mer påvirket, men her er det høy bonitet, og frodige forekomster av høgstaudegranskog finnes i mosaikk med andre fattigere vegetasjonstyper. Det er registrert fem rødlistede arter. De karakteristiske ravinene bidrar til økt variasjon og spennvidde i livsmiljøer, og de fuktige miljøene gir grunnlag for rik karplanteflora og lungeneversamfunn knyttet til boreale løvtrær.

Utvidelsen bidrar med hele gradienten av skog fra fjorden til tregrensa, og bidrar med vesentlige nye verneverdier til Festningen naturreservat. Videre inngår det i et nettverk av naturreservat i Vassfaret.

Mangeloppfyllelse

Området dekker mangler i skogvernet knytta til ivaretagelse av biologisk gammel skog, særlig granskog. Den nederste delen av lia består for det meste skog med høy bonitet. Totalt sett vurderer Statsforvalteren at tilbudsområdet vil kunne bidra til å oppfylle manglene i skogvernet og kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

Avgrensing

Verneforslaget avgrenses i hovedsak av eiendomsgrenser. I sør går det opp til tregrensa, og i nord til Aurdalsfjorden. Skogen på østsiden av området innehar mange av de samme kvalitetene som finnes i verneforslaget, men der har ikke skogeier ønsket å tilby areal til frivillig vern.

Kulturhistoriske verdier

Det er ingen registrerte kulturminner innenfor verneforslaget, men Vassfaret er av Riksantikvaren registrert som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse. Kulturverdiene er en del av verneformålet for Vassfaret og Vidalen landskapsvernområde, men kulturverdiene vil ikke være en del av verneformålet for det foreslåtte naturreservatet.

Inngrepsstatus og andre interesser

Bruksinteressene i verneforslaget er i hovedsak knyttet til skogsdrift. Busandveien, som går gjennom verneforslaget, må benyttes for drift av skog på eiendommene bakenfor forslaget. Det går ingen stier eller skiløyper gjennom området, men det er en del friluftsliv i Vassfaret, særlig langs veier og vassdrag i dalbunnen.

I NGUs kartdatabase er det ikke registrert forekomst av grus og pukk eller av mineraler.

Planstatus

Arealet i verneforslaget er avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde samt reindrift (LNFR).

9.3. Utvidelse av Prestehesten naturreservat, Aurskog Høland kommune

Kommune: Aurskog Høland

Fylke: Akershus

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 1663 dekar utvidelse

Berørte eiendommer i utvidelsen: 205/3 og 45/1

Prestehesten ligger nord for Tunnsjøen i Aurskog-Høland kommune mellom 200-350 moh., og utvidelsesforslaget grenser til eksisterende Prestehesten naturreservat i øst.

Verneformål og verneinteresser

Utvidelsesområdet vil bidra med tilsvarende verneverdier som for eksisterende naturreservat. Formålet i det eksisterende naturreservatet er å bevare et større område med sjelden og sårbar gammelskog med dets biologiske mangfold i form av naturtyper, økosystemer og arter, samt området naturlige økologiske prosesser. Videre er formålet med naturreservatet å bevare et område med særskilt naturvitenskapelig verdi som et eksempel på denne type borealt taigaelement på Østlandet.

Området har med sin størrelse og preg av urørthet i en region som ellers er betydelig påvirket gjennom lengre tid med aktivt skogbruk, særlig betydning for biologisk mangfold. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand. Naturreservatet ansees som velegnet for å øke sin verneverdi gjennom fri utvikling.

Landskapet i utvidelsesforslaget ved Prestehesten er variert med nord-sørgående daler, små kløfter, åser og koller. Fattig vegetasjon dominerer, med mindre innslag av lågurt og svak lågurtskog i østlige deler. Området er barskogsdominert, med noe innslag av osp, bjørk og rogn. Halvparten av området er preget av hogst som ble gjennomført for omtrent 50 år siden. Resten av arealene har kvaliteter knyttet til gammel, solvarm furuskog og fuktig, ganske produktiv granskog. Det er en del eldre trær med granskog opp mot 200 år og furu opp mot 300 år, og en del av skogen må regnes som biologisk gammel. Arronderingen er god, og har god tilknytning til eksisterende naturreservat. Det er registrert flere arter i området som er sjeldent å finne i denne regionen. Dette gjelder lavararter knyttet til osp og gran i fuktigere miljøer, og av insekter knyttet til furu på varme og tørre rygger. Det er også gjort funn av flere rødlistearter.

Mangeloppfyllelse

Området vil kunne bidra til å oppfylle mangler i skogvernet knyttet til lavlandsskog og biologisk gammel skog. I tillegg vil en utvidelse her gi større areal og mer variasjon i eksisterende reservat.

Avgrensning

Avgrensningen er foretatt etter dialog mellom Statsforvalteren og grunneierrepresentant, og

gjenspeiler det arealet grunneierne er interessert i å tilby og som er aktuelt for ordningen med frivillig vern av skog.

Kulturhistoriske verdier

Det er ingen registrerte kulturminner innenfor verneforslaget.

Inngrepsstatus og andre interesser

Bruksinteressene i verneforslaget er i hovedsak knyttet til skogsdrift og friluftsliv.

Det går en traktorvei gjennom verneforslaget ved Prestehesten. Vi foreslår å legge denne traséen på vernekartet med bestemmelser som i eksisterende naturreservat. Det vil si at traktorveien kan vedlikeholdes, brukes til uttransport av felt vilt med traktor eller lett beltekjøretøy og til oppkjøring av skiløyper. Vi foreslår at man kan søke om nødvendig motorisert ferdsel på traktorveien i forbindelse med transport av utstyr og materialer til bruk og vedlikehold av plassen Tunnsjøbotn.

I eksisterende verneforskrift §6d er det en bestemmelse om at det er tillatt med motorisert ferdsel på eksisterende traktorvei fra Tunnsjøbotn i forbindelse med skogbruk som næring vest for reservatet. Ved vern av dette utvidelsesforslaget faller dette behovet bort, og vi foreslår å ta ut denne bestemmelsen fra verneforskriften.

Det går en gammel hestevei gjennom Bergtrongdalen. Grunneier ønsker å bevare denne i fremtiden i form av å holde den åpen/ryddet og eventuelt foreta enkle tiltak dersom nedbør eller andre forhold medfører skade. Ved behov for tiltak kan man benytte bestemmelsen under § 7 f: «Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle *ferdselsveger*.»

I NGUs kartdatabase er det ikke registrert forekomst av grus og pukk eller av mineraler.

Planstatus

Arealet i verneforslaget er avsatt til landbruk-, natur- og friluftsområde samt reindrift (LNFR) i kommuneplanen.

9.4. Utvidelse av Skotta naturreservat, Bærum kommune

Kommune: Bærum

Fylke: Akershus

Vernekategori: Naturreservat

Areal: 85 daa utvidelse, hvorav 68 daa er omgjøring fra landskapsvern til naturreservat.

Berørte eiendommer: 1/507 og 24/14

Verneformål og verneinteresser

Skotta naturreservat på kun 17 dekar ble vernet i 1978 samtidig med vernet av Kolsås-Dælivann landskapsvernområde. Naturreservatet har ingen egen verneforskrift, men har egne regler for naturreservatet som ligger i verneforskriften for Kolsås-Dælivann landskapsvernområde. Formålet med naturreservatet er (utdrag): «å bevare spesielle naturtyper og geologiske formasjoner som bl.a. er av spesiell verdi for forskning og undervisning, idet ... Skotta naturreservat omfatter en edellauskog av typen alm-lindeskog med hegg».

Naturreservatet ligger nordvest på Fleskumåsen. Berggrunnen består av kalkrike, sedimentære bergarter fra kambrosilur. Skotta naturreservat omfatter en velutviklet edellauskog av typen alm-lindeskog med hegg.

Nord for Skotta og i utvidelsesområdet er det ca. 34 dekar svært viktig kalkedelløuskog av typen kalkhasselskog. Hassel er dominerende treslag, med et glissent øvre sjikt av bjørk og furu. På vestsiden av ryggen er det innslag av alm og lind. Gran og andre boreale treslag forekommer spredt. Denne naturtypen ligger i landskapsvernområdet fra før, men verneforskriftene for landskapsvernet gir begrenset beskyttelse for enkeltrær, og det vil dermed være positivt hvis hele denne naturtypen legges til naturreservatet. De kartlagte naturverdiene er ikke avhengig av skjøtsel for å opprettholdes og videreutvikles. Videreutvikling av gamle trær og død ved krever at hogst ikke gjennomføres.

I eksisterende Skotta naturreservat og videre øst og nord er det registrert ca. 52 dekar med naturtypen svært viktig kalkskog. Naturtypen utgjøres av kalkskog, men den ligger i grenseland mot rik blandingsskog i lavlandet. Vegetasjonen er dominert av utformingen «kalklågurtskog». I vest, i forbindelse med Skotta naturreservat og enkelte partier mot øst i den bratte skråningen, er det noe alm-lindeskog. Tresjiktet her er dominert av gran og gjerne med et velutviklet busksjikt av hassel. Furu er et vanlig innslag. Stedvis er innslaget av edelløvtrær stort med tre som ask, lønn og lind, spesielt langs skrenten i øst.

Noe av naturtypen ligger også øst for grensen til Kolsås Dælivann landskapsvernområde slik at noe av dette er skog uten noe vern fra før.

Naturverdiene i området er vurdert til å være tilstrekkelig kjent og beskrevet og det henvises til ww.naturbase.no.

Mangeloppfyllelse

Skotta er et lavereliggende område på kalkrik grunn i boreonemoral sone. Hele området har høy bonitet. Totalt sett vurderer Statsforvalteren at tilbudsområdet vil kunne bidra til å oppfylle manglene i skogvernet knyttet til lavereliggende skog, kalkinnhold og bonitet og at området kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

Avgrensning

Utvidelsen er på kun kommunal eiendom og det er noe avstand til bebyggelse og idrettsbane ved Godthåp og Åsterudsletta.

Kulturhistoriske verdier

Like nordøst, inntil og delvis innenfor forslaget til utvidet verneområde, er det et område med minst 24 rydningsrøysar, lave og mosegrodde. Vel halvparten består hovedsakelig av kastestein. Nærområdene som sådan har svært mange kulturspor og viser en svært lang kontinuitet av menneskelig bosetning.

Inngrepsstatus og andre interesser

Vi er kun kjent med etablerte stier i området.

I NGUs kartdatabase er det ikke registrert forekomst av grus og pukke eller av mineraler innenfor utvidelsesforslaget.

Planstatus

Det meste av utvidelsesområdet er allerede vernet som Kolsås-Dælivann landskapsvernområde, fra 1978. Det utvidete området utenfor landskapsvernområdet har en eldre reguleringsplan fra 1977 uten planbestemmelser.

10. Vedlegg

- Forskrift og kart for Skøyenåsen naturreservat, Lunner kommune
- Forskrift og kart for Festningen naturreservat, Flå kommune
- Forskrift og kart for Prestehesten naturreservat, Aurskog Høland kommune
- Forskrift om vern av Kolsås-Dælivann landskapsvernområde med plante- og fuglelivsfredninger og fire naturreservater i Bærum kommune, Viken og kart for Skotta naturreservat, Bærum kommune
- Adresseliste